

Castell de Canyelles

Canyelles

Ubicació

Comarca: Garraf
Lloc/Adreça: c. del Castell. Nucli antic de Canyelles.

Coordenades:

Latitud: 41.28706
Longitud: 1.72274
UTM Est (X): 393047
UTM Nord (Y): 4571411

Classificació

Número de fitxa: 08043 - 32
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval
Segle: XV
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Les últimes obres de reforma al castell daten de l'any 1995
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN R-I-51-5235
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari: si, CC.AA. I012714 i IPA 699
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Ref. cad.: 43105CF9731N
Fitxes associades:

Descripció

El castell de Canyelles es troba situat a la part més alta del poble, al costat de l'església de Sta. Magdalena. Les restes conservades, que daten del segle XV, són fonamentalment una torre de planta circular força alta, i un fragment de muralla amb cinc merlets. La torre té un diàmetre intern de poc més de 2 metres i, a peu pla, els murs tenen un gruix d'uns 135 cm. A la part alta, les parets són molt més primes (uns 80 cm). El parament, d'acord amb el que es pot veure a la paret superior, és fet de pedres gairebé sense treballar poc o molt arrenclerades. A la zona alta destaquen unes petites espitlleres. La façana contigua a l'església, amb la qual forma angle, presenta un porxo amb dos arcs escarsers, damunt del qual hi ha un terrat.

Observacions:

L'any 1995 es va realitzar una intervenció arqueològica al castell motivada per les obres de reforma que es duïen a terme al pati est. Aquestes reformes, iniciades anteriorment en diversos espais constructius preveïen el rebaix dels nivells interns d'una estructura murària d'importants dimensions (11 x 18,4 metres) situada en l'àrea central del pati. Un cop rebaixats els nivells fins a 4 metres de profunditat, s'havia de procedir a construir una coberta i adequar l'espai intern per al seu ús. El pati, de planta rectangular, constitueix un ampli espai d'uns 73 metres de llargada per uns 22 metres d'amplada. L'únic element fiable per a la datació de les fases d'activitat és l'estudi de les relacions físiques entre els fets constructius que constitueixen els diferents espais estructurals. Es van poder distingir 4 fases: fase I (segles XVII-XVIII), fase II (segle XIX), fase III (a partir de mitjan segle XIX), fase IV (a partir de mitjan segle XX). Segons la llegenda sota el castell hi hauria unes mines subterrànies en connexió amb el passadís de quilòmetres sota terra que aniria des d'Olèrdola fins a les coves de Sitges, a la mateixa ratlla de costa.

Història

La documentació específica relativa al castell de Canyelles és molt escassa, a causa dels diversos saqueigs experimentats i de l'incendi que es va produir l'any 1936. L'edifici s'esmenta a partir de l'any 1478 com a propietat de mossèn Francí Terré, cavaller de Tarragona, tot i que el nom de Canyelles apareix documentat de l'any 992, i la nissaga dels Canyelles a partir de l'any 1191. Per aquests motius i tenint en compte que Canyelles era un lloc estratègic relacionat amb la gran urbs d'Olèrdola, alguns historiadors han afirmat que és molt probable que el castell existís molt abans. El llinatge Canyelles consta ja del s. XII, amb algun representant notable. Entre d'ells destaquen: Vidal de Canyelles: cosí de Jaume I, va ser compilador dels furs d'Aragó i València i bisbe d'Osca el 1238. Bertran de Canyelles: va servir quatre monarques de la dinastia catalana, Jaume I, Pere II, Alfons II i Jaume II. Tomàs de Canyelles: possiblement fill de l'anterior, va ser l'escrivà de Pere III, que li va encarregar de continuar la seva crònica de la rebel·lió i guerra de Sardenya. Gabriel de Canyelles: notari públic de Barcelona, que ja apareix en una sentència sobre el pagament de les despeses d'un sepulcre de plata de sant Raimon de Penyafort, el 1409. El castell ha passat per molt propietaris. El rei Joan I el va lliurar, l'any 1393, a Guillem de Sagarriga, que era cirurgià de la casa reial. Va passar immediatament a línia dels Marquet. I després als Terrè. L'últim Terrè va morir sense successió el 1706 i el castell va passar a un altre nissaga. El 1714 el castell ofereix resistència: s'han trobat diverses bales de canó al baluard. L'any 1769, un reial decret de Carles III va confirmar l'antiga baronia a

favor de Raimunda de Minguella Terrè i Boatella, viuda de Bernat Martí-Prat, baró de la Bleda, cavaller de Santiago i capità d'infanteria. Aquesta dona es va casar en segones núpcies amb Domènec-Jeroni de Bouffard de la Garrigue, un súbdit francès. A mitjan segle XIX, la nissaga Bouffard va vendre el castell amb les seves terres a la família Reguera, que les va explotar com a finca agrícola durant les tres generacions. Des de 1982 l'actual propietari n'ha consolidat les estructures i l'ha rehabilitat com a residència. L'episodi que dona més gran protagonisme històric al castell de Canyelles és l'estada del rei Joan II durant una cacera el desembre de 1478. Aquells dies va caure malalt i com a conseqüència va morir el gener de 1479.

Bibliografia

AA.VV (1986). 'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Garraf.' Servei de Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya. Barcelona. AA.VV (1992). 'Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Alt Penedès, Baix Penedès, Garraf i Anoia.' Enciclopèdia Catalana Barcelona. CATALÀ ROCA, P. (1971). 'Els castells catalans'. Rafael Dalmau. Barcelona. CATALÀ ROCA, P. (1981). 'Castells i torres de Catalunya'. Edicions aquari. Barcelona. FONTBONA, F. (1983). 'Del Neoclassicisme a la Restauració. 1808-1888. Història de l'Art Català'. Vol. VI. Barcelona. PiI de CABANYES, O. (1999). 'Castells habitats de Catalunya'. Ed. 62. Barcelona. PLANAS. R. (1961). 'El Penedès i Garraf'. Albertí Ed. Barcelona. RÀFOLS, J.F. (1980). 'Diccionario de artistas de Cataluña'. Edicions Catalanes, S.A. y la Gran Enciclopedia Vasca. TINEO, J.A. I ROSAUD, J. (1984). 'Garraf - Baix Penedès. Les comarques de Catalunya'. Ed. Blume. Barcelona. VIRELLA I BLODA, A. (1990). 'Canyelles Mil·lenària'. Quaderns de Cultura Local nº VII, Canyelles. Institut d'Estudis Penedesencs. Sant Sadurní d'Anoia.

